

ЕТНОСПЕЦИФІКА ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ ВДОВА/WIDOW В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРАХ

Тарасова Віталіна Василівна,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземних мов
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
superativ@gmail.com
orcid.org/0000-0002-7161-323X

Стаття присвячена вивченню етнічних особливостей концептуалізації дійсності, об'єктивованих у культурно маркованих лексичних одиницях на позначення жінки-вдови, що утворюють відповідні фрагменти української та англійської національно-мовних картин світу.

Метою роботи є зіставний аналіз засобів вербалізації концепту ВДОВА/WIDOW в англійській та українській лінгвокультурах.

Методи. У роботі застосовується комплексна методика, яка поєднує такі методи: зіставний – для виявлення спільних і відмінних рис концепту ВДОВА/WIDOW у зіставлених мовах; концептуально-семіотичний аналіз – для розкриття когнітивних механізмів утілення концепту; контекстуально-інтерпретаційний аналіз – для з'ясування особливостей репрезентації концепту у пареміях.

Результати. Крізь призму зіставної лінгвокультурології та теорії концептуального аналізу здійснено структурно-семантичну реконструкцію концепту ВДОВА/WIDOW та виявлено принципи його семантико-концептуальної організації в англійській та українській мовних картинах світу. Визначено набір концептуальних та семантичних ознак аналізованого концепту з урахуванням складників його структури (понятійної, асоціативно-образної, ціннісної), виявлено основні семантико-ідеографічні сфери концепту ВДОВА; з'ясовано аксіологічну маркованість та визначено асоціативні зв'язки досліджуваного концепту з урахуванням його концептуальних корелятивів; проаналізовано взаємозв'язок оцінного, культурного й інших компонентів конотації у семантиці фразеологічних одиниць; розглянуто семіотичні механізми стереотипізації уявлень українського етносу про вдову, виявлено їхню детермінацію культурними та психоментальними чинниками.

Висновки. Аналіз особливостей об'єктивації концепту ВДОВА/WIDOW в англійській та українській лінгвокультурах дав змогу зробити висновок про стереотипність сприйняття жінки-вдови відповідними лінгвосоціумами та показав аломорфізм національних особливостей концептуалізації дійсності, на які впливають історичні та культурні реалії. Доведено, що в українській культурі концепт ВДОВА є табуованим, зміст якого відзначається негативним аксіологічним статусом.

Ключові слова: національно маркована лексика, табу, етнічна ментальність, образ вдови, концептуальна ознака.

ETHNOSPECIFIC FEATURES OF THE CONCEPT WIDOW VERBALIZATION IN THE ENGLISH AND UKRAINIAN LINGUOCULTURES

Tarasova Vitalina Vasylivna,
Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages
Taras Shevchenko National University of Kyiv
superativ@gmail.com
orcid.org/0000-0002-7161-323X

The article is devoted to the research of ethnic peculiarities of reality conceptualization, objectified with the help of culturally marked words denoting a widow, which form the corresponding parts of the Ukrainian and English language world models.

Purpose. The purpose of the research is to give a contrastive analysis of the verbalizations of the concept WIDOW in Ukrainian and English linguocultures.

Methods. The paper uses a comprehensive methodology that combines the following methods: contrastive – to identify common and distinctive features of the concept of WIDOW in the languages under comparison; conceptual-semiotic analysis – to reveal the cognitive mechanisms of the embodiment of the concept; contextual-interpretive analysis – to clarify the peculiarities of the representation of the concept in paremiae.

Results. In the highlight of contrastive ethnolinguistic studies and theory of conceptual analysis, is there performed and revealed a structure-semantic reconstruction of the concept of WIDOW, as well as the principles of its semantic-conceptual organization in the English and Ukrainian language pictures of the world. The set of the conceptual and semantic marks is determined, due to the concept structure constituents (conceptual proper, imagery-associative and value), the main ideographic conceptual domains are revealed, the analyzed concept being axiologically marked and its associative linkage, due to the scope of its conceptual correlates are determined. Factors that influence on the conceptualization of the objective reality by the given ethnic groups are determined. Certain ethnocultural and ethnolinguistic peculiarities and general characteristics of verbalization of the concept WIDOW peculiar to both languages are found out.

Conclusions. The analyses of widow nominations showed the allomorphism of national peculiarities of reality conceptualization, which are influenced by archetype types, historical and cultural actuality. It is shown that WIDOW in Ukrainian culture can be viewed as a taboo concept which content is marked by negative axiological status due to the socio-cultural views formed in the period predetermining the inadmissibility of its direct naming in relevant social situations.

Key words: culturally marked words, language world model, taboo concept, ethnic mentality, widow's image, conceptual mark.

Вступ. Дослідження лінгвокультурологічної взаємодії психологічних, культурних та історичних чинників, що беруть участь у вербалізації концептів, проводиться у руслі загальної антропоцентричної тенденції сучасного гуманітарного знання, яка сформувала наукові передумови для методологічно нового функціонально-комунікативного підходу до аналізу мови як чинника регуляції соціальної поведінки й відкрила нові перспективи вивчення функцій мови на тлі взаємин між мовою та суспільством.

Актуальність роботи визначається загальною спрямованістю сучасних мовознавчих студій на дослідження спільних і специфічних рис у мовних системах з урахуванням впливу психологічних механізмів, що відбиває особливості етнічної свідомості, риси національного характеру, менталітет народу. Зіставне дослідження концепту ВДОВА є важливим для розуміння національно-культурної ідентичності кожного народу.

Метою дослідження є виявлення особливостей об'єктивної концепту ВДОВА/WIDOW в англійській та українській лінгвокультурах.

Об'єктом дослідження є лексико-семантичні засоби вираження концепту ВДОВА/WIDOW в англійській та українській мовах в ономазіологічному і семасіологічному аспектах.

Предметом роботи є лінгвокультурологічні особливості вербалізації концепту ВДОВА в англійській та українській мовах у зіставному аспекті.

Лінгвокультурний концепт ВДОВА/WIDOW в аспекті мовних і концептуальних картин світу. Взаємодія мови як способу репрезентації суспільно-історичного досвіду народу та колективної етнокультурної свідомості може бути відображеною у формі національно-мовної картини світу, під якою розуміють притаманну кожному етносу, вербалізовану ним інтерпретацію світу і себе самого на його тлі (Н.Д. Арутюнова, А. Вежицька, І.О. Голубовська, О.О. Корнілов та ін.).

Результати сприйняття світу та пізнавальної діяльності людини відображаються у вигляді відокремленого у мовних картинах світу певного фрагмента когнітивної системи, через який реалізується доступ до структур свідомості людини. Відповідно до сучасних наукових поглядів сукупність концептів тієї або іншої культури відбиває світосприймання носіїв мови і співвідноситься з ментальністю як зі способом бачення навколишнього світу. Оскільки побудова когнітивних моделей передбачає розгляд мови як психологічного, ментального та культурного явища, опис номінацій, що репрезентують вдову, здійснюється через поняття «концепт». У дослідженні під терміном «концепт» розуміється ментальний конструкт, що відображається в уявленнях і знаннях, пов'язаних з етнічною культурою та зберігається в національній пам'яті носіїв мови у позначеному вербальному вигляді (В.І. Карасик, О.С. Кубрякова, Г.Г. Слишкін, Ю.С. Степанов та ін.).

У формуванні лінгвокультурного змісту мови однією з основних складових частин є образні еталонні стереотипи сприйняття та осмислення дійсності (лінгвокультурні або, за визначенням І.О. Голубовської, національні інтелектуально-оцінні концепти) (Голубовська, 2004). Такі концепти визначають характер національної ментальності, реалізуючись на лексичному рівні мовної системи у вигляді певних образів, еталонних стереотипів та символів.

Концепт ВДОВА поряд з концептами ЖІНКА, МАТИ належить до лінгвокультурних концептів, або «ключових слів культури», що тлумачаться як культурно зумовлені ментальні утворення, котрі мають безпосередній дотик до цінностей, ідеалів і установок етносів, і у яких знаходять своє найповніше відображення особливості національного характеру і сприйняття світу.

Під терміном *лінгвокультурний концепт* розуміємо багаторівневу ментальну одиницю, що містить три компоненти: поняттєво-значеннєвий, образний та ціннісно-орієнтований (Воркачов, 2002).

Дослідження психолінгвістичних аспектів семантики мовного знака підтверджують зведення мови сприйняття й вербальної мови до деякої «глибинної» семантики, тобто до деякого образного корелята. У свідомості соціуму наявні так звані колективні образи, які транслюються від покоління до покоління та не залежать від буття окремої людини. Ці знання виступають як еталони, що акумулюють емпіричні знання етносу. Пор., наприклад, стереотипне уявлення про *вдову* як уособлення горювання, чорного трауру та безнадії та стереотип *нареченої* як світлий образ щастя, кохання та надій на майбутнє.

З метою виявлення основних вербалізаторів досліджуваного концепту проведено аналіз словникових дефініцій, що містяться у синонімічних та тлумачних лексикографічних джерелах. Ім'ям концепту є лексема **widow** та **вдова**. У словниках знаходимо такі визначення: **Widow** (Latin *vidua* (feminine of *viduus* deprived), Sanskrit *vidhavā*) – *woman whose husband died while she was married to him and has not since remarried*. **Вдова (удова)** – жінка, яка після смерті чоловіка не вийшла заміж удруге.

Слово *вдова* і позначуваний ним концепт корелює з концептами ГОРЕ, СМЕРТЬ, СТРАХ, ЖИТТЯ, САМОТНІСТЬ.

Концепт ВДОВА як квант знань і відбиток культури бере свій початок з можливого світу архаїчної міфологічної свідомості. Його багатовікове існування просякає різноманітні культурні шари людської пам'яті, сягаючи сучасної масової культури. Лінгвокультурна специфіка досліджуваного концепту виявляється в межах кожної конкретної культури.

Лінгвокультурологічний аспект тлумачення концепту ВДОВА/WIDOW. Виходячи з тези Г. Вежицької про «нерозрізнення» мовою екстралінгвістичної, психологічної та соціальної реальностей, можна твердити, що всі мовні значення є суб'єктивними і етноцентричними (Вежицька, 2001).

Зіставне дослідження концепту ВДОВА у лінгвокультурологічному аспекті передбачає необхідність особливого підходу до аналізу, оскільки він пов'язаний з феноменом мовної особистості, відбиває її емоційний і психологічний стан. На мовне втілення концепту ВДОВА значний вплив мають етнокультурні, географічні та історичні чинники.

Люди здавна ставилися до вдів насторожено і навіть з острахом. У багатьох країнах склався звичай, що коли жінка стає вдовою, вона як би випадає із суспільства. До неї змінюється ставлення. На неї накладаються певні

заборони. Крім того, не можна користуватися речами вдови, її обходять, як прокажену. Запрошувати на весілля вдову вважається поганою прикметою і зараз. У багатьох країнах вдів голили наголо. За звичаями низки народів після смерті чоловіка вдова закінчувала життя самогубством. Найвідоміший індійський ритуал саті, коли жінку спалюють заживо поряд з тілом її чоловіка. Деякі жінки їдуть на це добровільно, але більшість пручається. Останніх б'ють, приковують біля тіла небіжчика та підпалюють ритуальне вогнище.

Соціальний статус жінки нерозривно пов'язаний зі статусом її чоловіка, і в разі його смерті жінка позбавляється захисту і соціального стану. Вдів нерідко виганяють з власного будинку і піддають фізичному насильству. Щоб відновити соціальний статус, вдові доводиться виходити заміж за одного з родичів чоловіка, нерідко проти волі. Для багатьох втрата чоловіка стає лише першим ударом у цілій низці випробувань.

До жінки-вдови завжди висувалися дуже високі вимоги. Повторне заміжжя в Європі засуджувалось: вважалося, що після смерті чоловіка жінка мала зосередитися на релігії і благодійності.

Патріархальне суспільство дивиться на вдів зверхньо. 99% втрачають будь-яку надію на другий шлюб. Відмова від повторного заміжжя здебільшого не залежить від їхнього бажання. Здебільшого родичі померлого чоловіка, оточуючі і діти звинувачують вдів у зраді пам'яті їхніх покійних чоловіків, тому вони, побоюючись осуду, вибирають самотнє чорно-сіре життя.

Аналіз концепту ВДОВА/WIDOW в англійській та українській мовах продемонстрував як ізоморфні, так і аломорфні засоби вербалізації такої поняттєвої категорії та соціокультурного феномена.

Так, до спільних концептуальних ознак відносимо «горе», «біда», «розпач», «безнадію», «траур», «самотність». Наприклад:

Вдовіти – горе терпіти.

Вдовине горе кожен знає, а не кожен про вдову дбає.

Удівонька – бідна голівонька.

Colourless clothes, colourless world, and colourful pictures. Widow's life.

For many women, becoming a widow does not just mean the heartache of losing a husband, but often losing everything else as well.

A widow is like a frigate of which the first captain has been shipwrecked.

У структуру концепту ВДОВА входять ознаки «вдова живе погано», «вдова плаче», «вдова як сирота», «бог береже вдову», що не мають паралелей в англійському концепті і належать до національно-специфічних:

Живе вдова на подолі, та й плаче свій вік по гіркій долі.

У багатих ростуть діти – верби при долині, а у вдови одним одно, та й те, як билина.

Якщо в українській мовній спільноті головними ознаками концепту ВДОВА є «горе» і «безнадія», то в англійській мові це «втрата партнера» та «можливість повторного шлюбу». Наприклад:

Drying a widow's tears is one of the most dangerous occupations known to man.

Widows comfort themselves when they remarry, widowers take revenge.

You must marry a widow while she is still mourning.

Можливість повторного шлюбу, яка в українській культурі завжди засуджувалась, в англійській культурі є звичайною практикою та навіть заохочується. У структурі концепту WIDOW наявні концептуальні ознаки «багата вдова», «заміжжя». Наприклад:

Widows are always rich.

Rich widows are the only secondhand goods that sell at first-class prices.

A rich widow weeps with one eye and signals with the other.

Widows weep but they look for another husband.

Мова виступає як спосіб фіксації соціального досвіду суспільства і індивіда, тому етнокультурні маркери мовної свідомості можна трактувати як культурні сигнали соціуму, зафіксовані в мовних одиницях. Такі культурно детерміновані безеквівалентні мовні одиниці, на кшталт **dowager** (a widow with a title or property derived from her late husband – шляхетна та багата вдова), виступають етнокультурними маркерами мовної свідомості і зумовлені розбіжністю структур концептуальних і перцептивних знань про конкретні предмети і поняття в порівнюваних етнолінгвокультурах.

Найвідоміша вдова в історії України – княгиня Ольга – це виняток, а не правило. Це яскравий персонаж, котрий привертає багато уваги, але сама по собі вона не відображала всього українського жіноцтва. Національно-специфічними в українській лінгвокультурній традиції є негативне ставлення до вдови, що маніфестується наявністю концептуальних ознак «відьма», «чаклунка», «аморальна поведінка», «розпуста» у структурі досліджуваного концепту.

До молодих вдів в українському патріархальному суспільстві застосовувалися подвійні стандарти: з одного боку, заохочення й дозвіл другого шлюбу; з іншого – фактична неможливість його реалізації. Натомість будь-які прояви сексуальності або натяки на статеве життя поза шлюбом суворо засуджувалися, а «порушниця» таврувалася як аморальна особа (Ігнатенко, 2020).

За традиційними українськими устоями вести статеве життя поза шлюбом було не дозволено. І навіть сам статус жінки-одиначки кидав тінь на моральність вдовиці:

Що на небі хмара, на вдівоньку слава

Тим на небі синя хмара, що вітру немає –

Тим на вдову худа слава, що мужа не має.

Як засіб проникнення в ментальний світ досліджуваних мовних спільнот плідним є дослідження зразків народної творчості, у котрих опосередковано віддзеркалюються концептуальні транспозиції, що мають етнокультурний характер. Наприклад:

У вдови хліб готов, та не кожному здоров.

Хто бере удівоньку, зсушить йому голівоньку.

У приказках та піснях досить часто жінка-вдовиця змальовується як аморальна, хтива спокусниця, чарівниця, яка ладна зробити все, аби звабити наївного та недосвідченого парубка (Ігнатенко, 2020). Наприклад: *Вдова вміє чарувати: чарувала мужа свого, причарує сина мого.*

Український народ здавна був упевнений у надприродній і навіть пророчій силі слів вдови, а її прокляття обов'язково повинні були здійснитися. Існувала навіть приказка: «*Впадуть на голову вдовині сльози*». Образити вдову – великий гріх. Навіть злочинці намагалися не заподіяти зло вдові. В українській народній пісні йдеться:

*Йшла вдова долиною
З маленькою дитиною.
Сіла вдова оддыхати;
Коли ж іде три бурлаки,
Один каже: уб'єм вдову!
Другий каже: ще й дитину!
Третій каже: не вб'єм вдови,
Маленької дитини.*

Дослідження засобів об'єктивації концепту ВДОВА у сучасній українській лінгвокультурі свідчить, що такий концепт належить до табуйованих. Табуйований концепт розуміємо як квант структурованого знання певної лінгвокультурної спільноти, зміст якого позначений негативним аксіологічним статусом через оцінний характер пізнавальних процесів етносу в рамках унікальної для нього системи координат: власної системи думок, оцінок, цінностей, стереотипів, що визначає неприпустимість прямого іменування певних об'єктів і явищ у відповідних соціальних ситуаціях.

Заборона на табуйований концепт не має лінгвістичного обґрунтування, оскільки є екстралінгвістично зумовленою, а лінгвістичне табу виявляється соціолінгвальним феноменом, що варіюється від суспільства до суспільства та визначає ступінь стигматизації табуйованого концепту (Pedraza, 2018).

Отже, у сучасній українській мовній традиції вживання лексеми «вдова» є певним чином табуйованим. І самі вдови, і засоби масової інформації намагаються уникати вживання цього слова. У зв'язку з подіями на Донбасі сучасні масмедіа доволі часто висвітлюють теми, пов'язані з загибеллю учасників АТО/ООС, і в матеріалах такого змісту зустрічаються словосполучення «дружина загиблого військового», «дружина загиблого учасника АТО», «дружина загиблого Героя», «дружина загиблого добровольця», «кохана загиблого», що свідчить про евфемістичну лексикалізацію табуйованого концепту в українській лінгвокультурі. Наприклад: *У Львові дружина загиблого Героя АТО народила сина. Малюк ніколи не побачить тата...*

До речі, і в офіційних документах, що регламентують права, пільги та соціальні гарантії вдовам учасників збройних конфліктів, наприклад, у Законі «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» використовуються словосполучення «дружина учасника бойових дій», «дружина учасника АТО», «член сім'ї загиблого військовослужбовця/учасника АТО». В англійській мові у законодавчих документах використовується термін *widow*. Наприклад: *A widow has rights over her deceased spouse's estate.*

You may be entitled to War Widow's or Widower's Pension if your wife, husband or civil partner died as a result of their service in Her Majesty's (HM) Armed Forces or during a time of war.

На відміну від української лінгвокультурної традиції, концепт WIDOW не є табуйований, про що свідчить значний словотворчий потенціал лексеми *widow* та новотвори останніх років.

Наприклад: **widow's weeds** – the black dress and veil traditionally worn by a widow while mourning the death of her husband (траур, траурне вбрання); **widow's benefit** – (in the British National Insurance scheme) a former weekly payment made to a widow (щотижнева виплата вдові); **war widow** – a woman whose husband was killed while he was in the armed forces during a war (вдова загиблого на війні військового); **golf widow** – (informal, humorous) a woman whose husband spends a lot of time playing golf (жінка, чий чоловік проводить багато часу, граючи у гольф); **Internet widow** – (informal, humorous) a woman whose husband spends a lot of time in the Internet (жінка, чий чоловік проводить багато часу в Інтернеті); **widow's cruse** – an endless or unfailing source of supply (невичерпний запас); **widow's walk** – a railed observation platform atop a usually coastal house (оглядовий майданчик з поручнями на даху будинку); **merry widow** – a woman's undergarment combining a bra, often strapless, a corset ending just below the waist, and garters for stockings (корсет).

Словотворчу активність лексичної одиниці *widow* в англійській мові демонструють і неологічні утворення останніх років – **trans widow** та **Covid widow**: A **trans widow** is a woman (usually heterosexual) whose male partner or husband believes that they have a gender identity other than “man” or who cross dresses. Often women also report having experienced that their husband or partner has autogynephilia (AGP). Women in this situation report feeling like their male partner has died. This is particularly the case if their partner or husband came out as trans' and decided to transition. The transformation is usually so complete that their partner is unrecognisable as the man they married, both in looks and in personality. The woman will be forbidden from calling her husband by his previous “dead name” (жінка, чоловік якої вчинив «перехід», дружина трансгендера).

За рік пандемії COVID-19 (2020–2021) в англійській мовній спільноті з'явився неологізм **COVID widow** (a woman whose husband died of COVID-19) (коронавірусна/ковідна вдова).

Наприклад: *These young COVID widows are grieving during lockdown through a Facebook group.*

Спільними для порівнюваних мов є такі засоби лексикалізації досліджуваного концепту. Наприклад:

чорна вдова – жінка, яка поховала (вбила) багато своїх чоловіків. Пор.: **black widow** – 1) a woman who kills her husband or lover, especially one who kills multiple husbands or lovers. 2) a female suicide bomber, especially a Chechen rebel.

солом'яна вдова – жінка, яка тимчасово залишилася без чоловіка або не живе з ним. Пор.: **grass widow** – a woman whose spouse is regularly away for short periods.

У фразеологічних одиницях англ. *grass widow* та укр. *солом'яна вдова* збігається смислове значення, суб'єктивно-оціночна конотація, стилістичне забарвлення, структурно-граматична будова, різницю спостерігаємо у лексичному складі – лексеми *grass* та *солом'яна*.

вдовина лепта (вдовичина лепта) – вираз із Біблії, що став крилатим; «внести свою лепту» означає «зробити посильний внесок в якусь справу». Пор.: **widow's mite** – a small monetary contribution from someone who is poor.

Символічний зміст концепту ВДОВА поданий ланцюжками асоціативних смислів, тісно пов'язаних з поняттєвими та образними смислами, що актуалізуються у свідомості пересічного англомовного та україномовного індивіда як ГОРЕ, СМЕРТЬ, САМОТНІСТЬ, ТРАУР. Потужним засобом утворення національних інтелектуально-оцінних концептів виступає оцінно-експресивна метафора, яка є носієм певних національно детермінованих асоціативних стереотипів. Наприклад:

А ти, моя Україно, безталанна вдово (Т. Шевченко).

Вдова – це тінь серед людей, свіча, що догорає (Ліна Костенко).

The winter sky is a widow's sky, bedarkened and weeping.

Memory, in widow's weeds, with naked feet stands on a tombstone.

Виявлені семантичні характеристики у своїй сукупності становлять цілісну систему моделей уявлень про вдову, притаманних етнічній свідомості.

Висновки. Отже, можемо зробити висновок, що в українській лінгвокультурі поняття «вдова» більш полівекторне та суперечливе. В українській картині світу досліджуваному концепту притаманний міцніший зв'язок з архетипами, ніж в англійській, та більший спектр негативних конотацій, що пояснюється архетипною пам'яттю про становище жінки у традиційній патріархальній українській культурі, фактами дискримінації та низьким рівнем гендерної культури. В англійській мові аксіологічний складник досліджуваного концепту виражений значно менше, що пояснює значний (порівняно з українською мовою) словотвірний потенціал лексеми *widow*. Аналіз особливостей об'єктивації концепту ВДОВА/WIDOW дає нам змогу зробити висновок про стереотипність їх сприйняття відповідними лінгвосоціумами. Мовні стереотипи кожної окремої лінгвокультурної спільноти містять ідіотнічний елемент мовних моделей концептуалізації світу. Ідіотнічність виявляється через аломорфізм мовних інтерпретацій реальності. Специфіка етнічної ментальності носіїв англійської та української мов та низка екстралінгвістичних факторів є головним джерелом аломорфізму у досліджуваних лінгвокультурах.

Література:

1. Вежбицкая А. Понимание культур через посредство ключевых слов. Москва : Языки славянской культуры, 2001. 288 с.
2. Воркачев С.Г. Методологические основания лингвоконцептологии. *Теоретическая и прикладная лингвистика*. Воронеж : Издательство ВГУ, 2002. С. 79–95.
3. Голубовська І.О. Етнічні особливості мовних картин світу. Київ : Логос, 2004. 282 с.
4. Ігнатенко І. Молода вдова: тілесність та сексуальність самотньої жінки у традиційній культурі українців. *Народознавчі зошити*. № 4 (154), 2020. С. 945–953.
5. Pedraza A.P. Introduction. *Linguistic Taboo Revised. Novel Insights from Cognitive Perspective*. Berlin–Boston : De Gruyter Mouton, 2018. P. 1–12.
6. These young COVID widows are grieving during lockdown through a Facebook group. URL: <https://edition.cnn.com/2021/01/29/us/young-covid-19-widows-grieving/index.html>.
7. Trans widows' voices. URL: <https://www.transwidowsvoices.org/>.
8. Widow. URL: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/widow>.
9. Widow quotes. URL: <https://www.wisesayings.com/widow-quotes/>
10. War Widow(er) Pension. URL: <https://www.gov.uk/war-widow-pension>.

References:

1. Vezhbickaya, A. (2001). Ponimanie kul'tur cherez posredstvo klyuchevykh slov [Understanding cultures through keywords]. Moscow. Languages of Slavic Culture. 288 p. [in Russian].
2. Vorkachev, S.G. (2002). Metodologicheskie osnovaniya lingvokonceptologii [Methodological foundations of linguoconceptology]. *Teoreticheskaya i prikladnaya lingvistika* [Theoretical and Applied Linguistics]. Voronezh: Printing house VGU. P. 79–95 [in Russian].
3. Holubovska, I.O. (2004). Etnichni osoblyvosti movnykh kartyn svitu [Ethnic features of linguistic pictures of the world]. Kyiv. Lohos. 282 p. [in Ukrainian].
4. Ihnatenko, I. (2020). Moloda vdova: tilesnist ta seksualnist samotnoi zhinky u tradytsiinii kulturi ukrainsiv [A young widow, physicality and sexuality single woman in traditional Ukrainian culture]. *Narodознавчі zoshyty* [Ethnographic notebooks]. 4 (154). P. 945–953 [in Ukrainian].
5. Pedraza, A.P. (2018). Introduction. *Linguistic Taboo Revised. Novel Insights from Cognitive Perspective*. Berlin–Boston. De Gruyter Mouton. P. 1–12.
6. These young COVID widows are grieving during lockdown through a Facebook group. Retrieved from: <https://edition.cnn.com/2021/01/29/us/young-covid-19-widows-grieving/index.html>.
7. Trans widows' voices. Retrieved from: <https://www.transwidowsvoices.org/>.

8. Widow. Retrieved from: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/widow>.
9. Widow quotes. Retrieved from: <https://www.wisesayings.com/widow-quotes/>.
10. War Widow(er) Pension. Retrieved from: <https://www.gov.uk/war-widow-pension>.

Стаття надійшла до редакції 15.04.2021
The article was received 15 April 2021